

บทที่ 1

สภาพปัญหาและวิธีการวิจัย

ความสำคัญของปัญหา

ภายหลังจากเกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 จากระบบสมบูรณาญาสิทธิราช มาเป็นการปกครองแบบประชาธิปไตย แบบรัฐสภา โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข จนถึงปัจจุบันซึ่งนับเป็นเวลาเกือบ 60 ปีแล้วก็ตาม แต่การพัฒนาการเมืองซึ่งมีจุดมุ่งหมายไปสู่การปกครองแบบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ ตามแบบอย่างประเทศตะวันตก ยังขาดความสมบูรณ์และยังอยู่อีกห่างไกล ทั้งนี้เพราะยังมีอุปสรรคที่ขัดขวางการพัฒนาหลายประการ หนึ่งในอุปสรรคหลายประการนั้น ได้แก่ การที่การปกครองในระบอบประชาธิปไตยของไทย เป็นประชาธิปไตยเฉพาะรูปแบบ เช่น มีสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งจากประชาชน มีพรรคการเมือง มีการเลือกตั้งที่กำหนดไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญเท่านั้น แต่เนื้อหาของประชาธิปไตยโดยเฉพาะอย่างยิ่งคนไทยส่วนใหญ่ยัง เหมินเฉย ขาดความสนใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ปล่อยให้บุคคลเพียงกลุ่มเล็กๆ ที่มีทรัพยากรทางการเมืองมากกว่าเป็นผู้กำหนดนโยบายในการปกครอง ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ประชาธิปไตยของไทยต้องล้มลุกคลุกคลาน ไม่สามารถที่จะพัฒนาไปสู่การปกครองแบบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์แบบได้

โดยหลักการแล้วการปกครองแบบประชาธิปไตยนั้น ต้องเป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน ซึ่งหมายถึงว่า ประชาธิปไตยไม่เพียงแต่ว่าประชาชนจะเป็นผู้ถูกปกครองเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนเท่านั้น แต่ยังคงต้องเป็นการปกครองโดยประชาชนอีกด้วย ซึ่งเป็นหลักการที่สำคัญมากเพราะว่า การตัดสินใจโดยคนส่วนใหญ่นั้นย่อมดีกว่าคนส่วนน้อย และถ้ามีประชาชนเพียงบางกลุ่มเท่านั้นที่เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองแล้ว รัฐบาลอาจจะดำเนินการที่ละเมิดต่อผลประโยชน์ของประชาชนส่วนใหญ่ได้ ดังนั้นการ เหมินเฉยไม่เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง จึงมีผลกระทบต่อ การปกครองในระบอบประชาธิปไตย ทำให้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยค่อยๆ ประสิทธิภาพลง

กำนันและผู้ใหญ่บ้านนั้น นับได้ว่าเป็นเจ้าหน้าที่ของทางราชการที่เป็นตัวแทนและกลไกของรัฐบาลที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด และกระจายอยู่ทั่วประเทศ กำนันและผู้ใหญ่บ้านนั้น นอกเหนือจากจะเป็นเจ้าหน้าที่ของทางราชการแล้ว กำนันและผู้ใหญ่บ้านยังเป็นผู้นำของท้องถิ่นที่ประชาชนในตำบลและหมู่บ้านให้ความเคารพนับถือ จึงมีอิทธิพลที่จะชี้นำความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ที่ตนรับผิดชอบ เช่น การแนะนำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการโน้มน้าวให้ประชาชนในเขตที่ตนเองรับผิดชอบไปออกเสียงเลือกตั้ง แนะนำประชาชนเมื่อมีการเลือกตั้ง เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกำนันและผู้ใหญ่บ้านที่นับถือศาสนาอิสลามด้วยแล้ว ยังมีอิทธิพลที่จะชี้นำประชาชนเพิ่มขึ้นไปอีก ทั้งนี้เพราะนอกจากจะเป็นผู้นำทางสังคมแล้ว ยังเป็นผู้นำทางศาสนาที่ประชาชนให้ความเคารพนับถือและศรัทธา และเมื่อประชาชนทั่วไปเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น ก็จะทำให้การพัฒนาการเมืองของไทยบรรลุเป้าหมาย คือการปกครองแบบประชาธิปไตยสมบูรณ์แบบในที่สุด

ด้วยเหตุดังกล่าวจึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาว่า กำนันและผู้ใหญ่บ้านที่นับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งถือว่าเป็นผู้นำท้องถิ่นที่มีอิทธิพลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตตำบลและหมู่บ้านที่ตนเองรับผิดชอบนั้น เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากน้อยเพียงใด (ทั้งนี้ก็เพราะว่า ถ้ากำนันและผู้ใหญ่บ้าน เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองแล้ว ก็มีแนวโน้มที่จะชักชวนให้บุคคลอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนในเขตที่ตนเองรับผิดชอบอยู่ เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเหมือนกับตนด้วย) เพื่อจะได้วางแนวทางในการพัฒนาการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ที่นับถือศาสนาอิสลามได้อย่างถูกต้องตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด อันจะส่งผลให้ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเท่ากับเป็นการพัฒนาการเมืองไปสู่การปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั่นเอง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่องการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นไทยมุสลิมใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อต้องการทราบ การเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นไทยมุสลิม

สมมติฐานของการวิจัย

จากแนวความคิดและทฤษฎี การเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง¹ รวมทั้งผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของคนไทยแล้ว สามารถตั้งสมมติฐานเพื่อการวิจัยได้ดังต่อไปนี้คือ

1. ผู้นำท้องถิ่นไทยมุสลิมที่มีอายุมาก จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้นำท้องถิ่นไทยมุสลิมที่มีอายุน้อย
2. ผู้นำท้องถิ่นไทยมุสลิมที่มีรายได้สูง จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้นำท้องถิ่นไทยมุสลิมที่มีรายได้ต่ำ
3. ผู้นำท้องถิ่นไทยมุสลิมที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้นำท้องถิ่นไทยมุสลิมที่อาศัยอยู่นอกเขตเมือง
4. ผู้นำท้องถิ่นไทยมุสลิมที่มีการศึกษาสูง จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้นำท้องถิ่นไทยมุสลิมที่มีการศึกษาต่ำ
5. ผู้นำท้องถิ่นไทยมุสลิมที่มีอาชีพนักธุรกิจ จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้นำท้องถิ่นไทยมุสลิมที่มีอาชีพอื่น
6. ผู้นำท้องถิ่นไทยมุสลิมที่ดำรงตำแหน่งกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านมาเป็นเวลานาน จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง มากกว่าผู้นำท้องถิ่นไทยมุสลิมที่ดำรงตำแหน่งกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านมาน้อยกว่า
7. ผู้นำท้องถิ่นไทยมุสลิมที่มีความรู้ทางการเมืองในระดับสูง จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้นำท้องถิ่นไทยมุสลิมที่มีความรู้ทางการเมืองต่ำ
8. ผู้นำท้องถิ่นไทยมุสลิมที่มีความสำนึกทางการเมืองระดับสูง จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้นำท้องถิ่นไทยมุสลิมที่มีความสำนึกทางการเมืองระดับต่ำ

¹ โปรตคูรายละ เหยียดแนวความคิดและทฤษฎีการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในบทที่ 2

นิยามศัพท์

ผู้นำท้องถิ่นไทยมุสลิม หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่งกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านที่นับถือศาสนาอิสลาม

5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ หมายถึง จังหวัดนราธิวาส สตูล ยะลา สงขลา และจังหวัดปัตตานี

การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ตามความสมัครใจและถูกต้องตามกฎหมายของสมาชิกในสังคม ซึ่งมีจุดมุ่งหมายโดยตรงและทางอ้อม ที่ต้องการมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบาย การดำเนินงานของรัฐบาล ไม่ว่าจะ เป็นระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติก็ตาม

ความสำนึกทางการเมือง หมายถึง ความเข้าใจว่าการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ทางการเมืองมีผลกระทบต่อบุคคลต่างๆ ไม่ด้านใดก็ด้านหนึ่ง และหาหนทางทำให้การเปลี่ยนแปลงที่ไม่ต้องการ แต่ถ้าเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ดีก็สนับสนุนและส่งเสริม

ความสำนึกในประสิทธิภาพทางการเมือง หมายถึง ความรู้สึกที่ว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเมืองย่อม เป็นไปได้ และพลเมืองแต่ละคนสามารถมีส่วนนำความเปลี่ยนแปลงนี้ได้

ความสำนึกในหน้าที่พลเมือง หมายถึง ความรู้สึกที่ว่าคุณควรจะมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองโดยไม่คำนึงถึงว่ากิจกรรมทางการเมือง เช่นนั้น จะให้ผลคุ้มค่าหรือไม่

ในเขตเมือง หมายถึง ในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล

นอกเขตเมือง หมายถึง นอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล

อาชีพ หมายถึง งานที่ทำเป็นประจำ เพื่อเลี้ยงชีพ รองจากอาชีพรับราชการ เป็นกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน

เกษตรกร หมายถึง ผู้ทำเกษตรกรรม (การไ้ที่ดินเพราะปลูกพืชต่างๆ รวมทั้งการเลี้ยงสัตว์ การป่าไม้ ยกเว้น การประมง)

ประมง หมายถึง การจับสัตว์น้ำ คนเลี้ยงชีพด้วยการจับสัตว์น้ำ

รับจ้าง หมายถึง สัญญาว่าจะทำงานเพื่อสินจ้าง

ค้าขาย หมายถึง ทำมาหากินในทางซื้อขาย

นักธุรกิจ	หมายถึง	การงานประจำเกี่ยวกับอาชีพค้าขายและกิจกรรมอย่างอื่นที่สำคัญ และที่ไม่ใช่ราชการ ²
การศึกษา	หมายถึง	เฉพาะการศึกษาสายสามัญตามที่รัฐบาลกำหนด ไม่รวมการศึกษาทางด้านศาสนา

ตัวแปรในการวิจัย

จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยและสมมติฐานของการวิจัยดังกล่าว สามารถกำหนดตัวแปรของการวิจัย เรื่องการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นไทยมุสลิมใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ดังนี้คือ

ตัวแปรอิสระ (independent variable) ได้แก่ อายุ รายได้ ที่อยู่อาศัย การศึกษา ความรู้ทางการเมือง ความสำนึกทางการเมือง อาชีพ และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน

ตัวแปรตาม (dependent variable) ได้แก่ การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัย เรื่องการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นไทยมุสลิมนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาเฉพาะผู้นำท้องถิ่นไทยมุสลิมใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ จังหวัดยะลา ปัตตานี สตูล นราธิวาส และจังหวัดสงขลา เท่านั้น ทั้งนี้ก็เพราะว่า ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ดังกล่าวมีประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม และมีผู้นำท้องถิ่นที่นับถือศาสนาอิสลาม เป็นจำนวนมากทำให้สะดวกในการที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล

² พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525

ระเบียบวิธีการวิจัย

สำหรับวิธีการดำเนินการวิจัย เรื่องการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ของผู้นำท้องถิ่น ไทยมุสลิมใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการวิจัยไว้ดังต่อไปนี้คือ

1. การสำรวจเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยจากห้องสมุดต่างๆ เช่น ห้องสมุดคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นต้น

2. กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (population, sample)

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้นำท้องถิ่นที่เป็นกำนัน และผู้ใหญ่บ้าน ที่นับถือศาสนาอิสลามใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ จังหวัดสตูล ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และจังหวัดสงขลา

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นตัวแทนในการศึกษานั้น ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างตามจุดมุ่งหมาย (purposive sampling) เพื่อให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย^๑ จากกำนันและผู้ใหญ่บ้านที่นับถือศาสนาอิสลามจำนวน 300 คน ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

3. การสร้างและปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม (questionnaire) ที่สร้างขึ้นลักษณะของคำถาม เนื่องจากในช่วงที่ได้ศึกษาวิจัย เพิ่งเป็นช่วงที่เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ดังนั้นเพื่อความต่อเนื่องของเหตุการณ์ทางการเมือง คำถามจะมีทั้งเหตุการณ์ทางการเมืองในอดีตและปัจจุบันผสมกัน และจะมีทั้งคำถามแบบเปิด (open end) และคำถามแบบปิด (close end) โดยแบบสอบถามจะแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

^๑ อารง สุทธศาสตร์, ปฏิบัติการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (กรุงเทพ : เจ้าพระยาการพิมพ์, 2527), หน้า 125.

- ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับ อายุ การศึกษา รายได้ ที่อยู่อาศัย อาชีพและระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน
- ตอนที่ 2 เป็นข้อมูล เกี่ยวกับความรู้ทางการ เมือง
- ตอนที่ 3 เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการ เข้าร่วมส่วนร่วมทางการเมือง และ
- ตอนที่ 4 เป็นข้อมูลที่ต้องการทดสอบวัดความสำนึกทางการเมือง

แบบสอบถาม เมื่อได้สร้างขึ้นแล้ว ก่อนที่จะนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้นำไปทดสอบ (pre-test) ก่อน และได้นำมาปรับปรุงแก้ไข ดังนั้น แบบสอบถามที่นำไปเก็บรวบรวมข้อมูลนี้ จึงมีความถูกต้องสมบูรณ์ (validity) และความเชื่อถือได้ (reliability)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

แบบสอบถาม เมื่อได้นำไปสัมภาษณ์แล้วได้นำมาลงรหัส เพื่อประมวลผลข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ก่อนที่จะทำการวิเคราะห์ทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูประบบ SPSS โดยใช้ cross tabulation

การนำเสนอผลการวิจัย

การวิจัย เรื่องการ เข้าร่วมส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นไทยมุสลิมใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยได้แบ่งการ เสนอผลงานการวิจัยออกเป็น 5 บทคือ

- บทที่ 1 เสนอความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานของการวิจัย นิยามศัพท์ ตัวแปรในการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย การนำเสนอผลการวิจัย และประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย
- บทที่ 2 เสนอทฤษฎีและแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย คือ แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการ เข้าร่วมส่วนร่วมทางการเมือง
- บทที่ 3 เสนอสภาพโดยทั่วไปของ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

บทที่ 4 เสนอวิเคราะห์ผลการวิจัย และ

บทที่ 5 เสนอสรุปผลของการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงระดับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ของผู้นำท้องถิ่นไทยมุสลิมว่าเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากน้อยเพียงใด
2. เมื่อทราบถึงระดับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ของผู้นำท้องถิ่นไทยมุสลิมแล้ว จะได้วางแนวทางในการพัฒนาการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ของผู้นำท้องถิ่นไทยมุสลิมได้อย่างถูกต้องตรงกับความ เป็นจริง
3. เพื่อ เป็นประโยชน์แก่ผู้ที่ต้องการศึกษาวิจัย เรื่องการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง และเป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่องต่อไป